

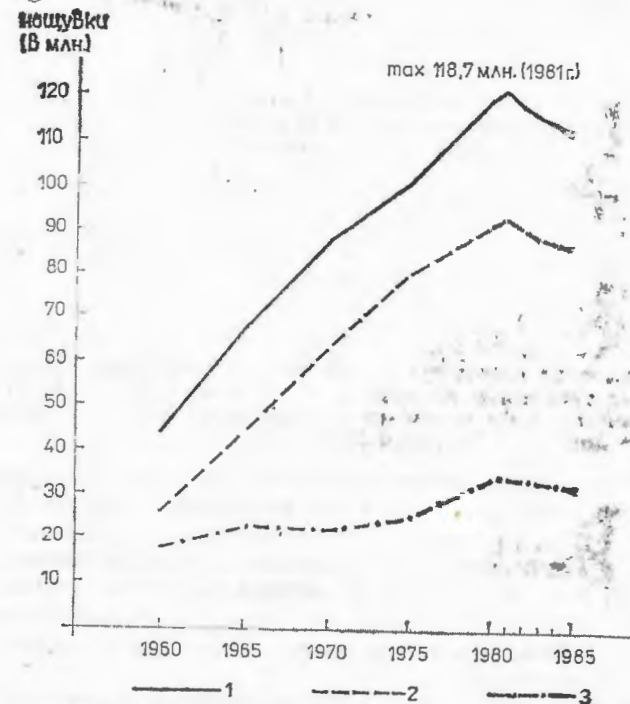
**ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ
В АКТИВНИЯ МЕЖДУНАРОДЕН ТУРИЗЪМ НА АВСТРИЯ**

Дочка Казачка

На международния туристически пазар Австрия заема достойно място на традиционна активна туристическа страна. На нея се падат около 5% от международния туристически поток, както и от туристическите приходи в света, докато участието ѝ в световната търговия е пет пъти по-малко.

Напоследък обаче рецесивните явления в икономиката на капиталистическия свят, които оказаха отрицателно влияние и върху световния туризъм, дадоха отражение и в Австрия.

Цел на настоящата статия е да се разкрият особеностите и проблемите на туризма в Австрия през 80-те години, да се анализират причините за тяхната поява и пътищата за тяхното преодоляване.

Фиг. 1: Развитие на туристическите нощувки в Австрия за периода от 1960—1985 г.
1 — общо 2 — чуждестранни нощувки 3 — нощувки на австрийци
Fig. 1: Development of tourist lodgings in Austria (1960—1985).
1 — all together 2 — international lodgings 3 — lodgings of Austrians

За тази цел бяха решени следните задачи: 1. Анализ на развитието на туризма в Австрия за периода 1960 — 1985 г. с акцент върху последните 5 години. 2. Характеристика на съвременното състояние на туризма в териториален аспект. 3. Разкриване на основните проблеми на сегашния етап на развитие и възможностите за тяхното решаване.

През 1982 г. австрийският туризъм за пръв път от своето следвоенно развитие насам претърпя стагнация, която продължава вече петта година. След декадите на бурен растеж от 1960 — 1980 г. в началото на 80-те години започна стагнация, която характеризира и сегашното му състояние. Главни особености на това развитие са следните:

1. Броят на нощувките в Австрия за периода от 1960 — 1980 г. нараства с 165% на 118,7 млн. (вж. фиг. 1). За същото време обемът на туристическите нощувки, реализирани от чужденци, нараства 2 пъти по-бързо (с 244% на 90,2 млн.), докато вътрешният туризъм е с доста умерено нарастване (с 54% на 28,5 млн. нощувки). Вследствие на това съотношението между вътрешния и международния активен туризъм непрекъснато се изменя в полза на втория (вж. табл. 1), като през 1981 г. то е 23,6:76,4.

Таблица 1

Развитие на относителния дял на международния активен и вътрешен туризъм в Австрия за периода 1960 — 1985 г.

Година	1960	1965	1970	1975	1980	1985
нощувки чужденци в %	58,4	65,3	73,7	75,8	76,0	75,6
нощувки австрийци в %	41,6	34,7	26,3	24,2	24,2	24,4

Табл. 1: Развитие на относителния дял на международния активен и вътрешен туризъм в Австрия за периода от 1960 — 1985 г.

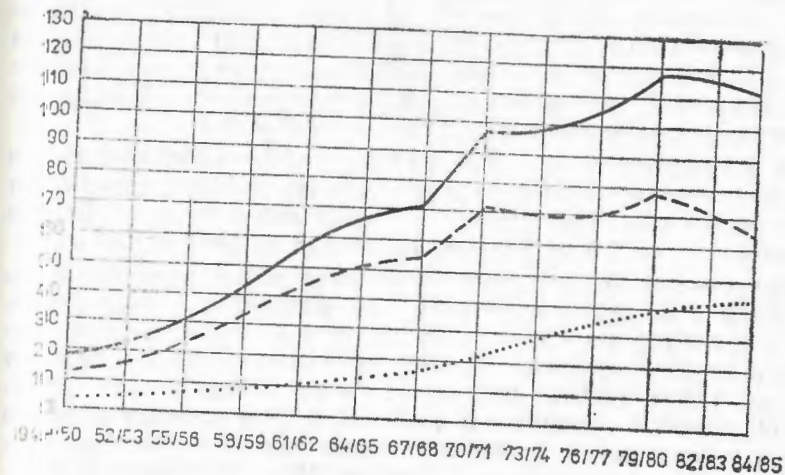
Tabl. 1: Development of the percentage of international active and domestic tourism in Austria for the period 1960 — 1985.

През 80-те години обаче след достигане на максимума си през 1981 г. броят на нощувките започва непрекъснато да спада, за да достигне 112,6 млн. за 1985 г. Това се дължи на няколко причини — спадане на нощувките, реализирани от чуждестранни туристи (за 1985 г. — 85 млн., или 75,6% от общия им брой) и намаляване на нощувките през летния сезон (вж. фиг. 2). Същевременно през зимния сезон обемът им продължава бавно да нараства, докато вътрешният туризъм стагнира.

2. Независимо от спадането на общия брой нощувки през последните години броят на туристическите пристигания продължава да расте. През 1985 г. техният брой достигна 20,6 млн. (вж. фиг. 3). От тук може да се съди за съкращаване на средния престой на туристите, респ. за нарастване на краткотрайните посещения и тра-

та. Така напр. за последните 10 години средният престой на туристите е спаднал от 6,6 (за 1975 г.) на 5,5 дни (за 1985 г.). Ако разгледаме този показател по страни, най-силно е съкратен престоят на туристите от ФРГ (от 8,3 на 6,8 дни), а по средства за настаняване — престоят в частните квартири (от 9,9 на 7,6 дни за същия период). Териториалното му разпределение е отразено във фиг. 6.

нощувки
(в млн.)

Фиг. 2: Туристическите нощувки през лятото и зимното полугодие (1949/50 — 1984/85).

— общо 2 — лятно полугодие ц — зимно полугодие
— all together 2 — summer half-year 3 — winter half-year

3. Вътрешният туризъм се явява като стабилизиращ елемент на австрийския туризъм за разглеждания период и особено през последните години на рецесивно развитие (вж. фиг. 1). И при него подобно на активния международен туризъм след 1981 г. нощувките спадат (главно поради намалените нощувки на виенчани), докато броят на туристите се увеличава. Размерите на тези колебания обаче са много по-малки.

4. Зимният туризъм се развива значително по-равномерно и с по-стабилни темпове на растеж, поради което относителният му дял непрекъснато нараства. Така например зимните нощувки през 1960 г. са съставлявали 20% от общия им брой за годината, през 1975 — 30%, а за 1985 г. дялът им се е увеличил на 40%. Този факт оказва положително влияние върху приходите от туризма, и валутните, тъй като при зимните видове туризъм дневните приходи на туристите са по-високи, отколкото при летните. Дори през последните критични години зимният туризъм показва нарастване. Това се дължи главно на монополното положение, което

заемат алпийските страни (а в това число и Австрия) в областта на ски-туризма и зимните спортове, както и на все по-голямата популярност на тези видове туризъм на международния пазар.

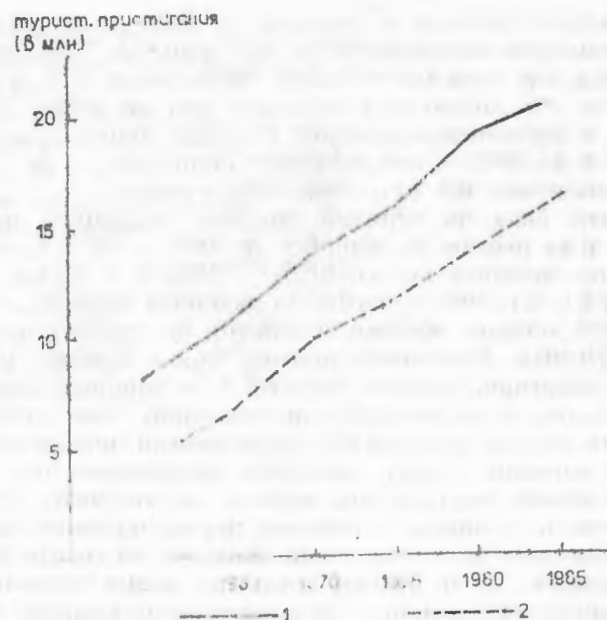
5. Активният международен туризъм в Австрия все повече се интернационализира, което се вижда от анализа на структурата на туристическия поток в хронологичен аспект. Така например непрекъснато намалява дялът на най-големия туристически контингент — гостите от ФРГ. Нощувките, реализирани от тях, през 60-те години съставляват над 3/4 от общия брой, през 70-те години — около 2/3, а през 80-те — едва 1/2. През последните години такава тенденция има и при абсолютния брой на нощувките от туристите от ФРГ, който след достигане на своя максимум през 1981 г. (60 млн.) непрекъснато намалява (1985 г. — 55,4 млн.).

Спад в нощувките след 1981 г. (10 млн.) се забелязва и при втория по величина туристически контингент, от Нидерландия (от 10,3 млн. на 9,1 млн. през 1985 г.), както и при гостите от Белгия и Люксембург — от 2,9 на 2,2 млн. съответно за 1981 и 1985 г.

Същевременно се отчита непрекъснато нарастване на абсолютния брой и на относителния дял на нощувките за туристите от други страни. Силно изразена е тази тенденция при контингентите от Великобритания и Франция и по-слабо при тези от Швейцария, САЩ, Италия и Швеция. Броят на нощувките на туристите от Дания е сравнително постоянен. За разнообразяването на туристическия поток допринасят също увеличаващите се нощувки на гостите от Австралия, Япония, Нова Зеландия и др.

Дялът на социалистическите страни в чуждестранните нощувки на Австрия (1,22%), както и броят на страните, с които тя поддържа постоянни връзки (7), е твърде малък. Това са само европейски социалистически страни, чиито граждани са реализирали през 1985 г. 1 040 378 нощувки. Около 87% от тях обаче са на туристи от съседните на Австрия Унгария (56,7%), Югославия (22,1%) и Чехословакия (8,1%), с които тя има традиционни, културно-исторически връзки. Останалите 4 страни са с малък относителен дял: Полша (5,8%), СССР (3,2%), България (2,8%) и Румъния (1,3%). В хронологичен аспект за периода 1981 — 1985 г. от всички социалистически страни само Унгария бележи тенденция на нарастване на реализираните нощувки. Постоянно намаляване се наблюдава в нощувките на югославските, полските и румънските туристи, а сравнително стабилен е обемът им за гостите от СССР, България и ЧССР.

6. В рамките на лятното полугодие нощувките показват леко занижение през месеците на главния туристически сезон — юни и август, за сметка на пролетно-есения сезон и особено на месеците септември и октомври (вж. табл. 2). Това смекчаване на летния максимум и удължаване на летния сезон е положителна тенденция, която води до по-равномерно натоварване на материално-техническата база на туризма в страната.

Фиг. 3: Развитие на туристическите пристигания в Австрия (1960—1985 г.).

1 — общо 2 — чуждестранни туристи

Fig. 3: Development of tourist arrivals in Austria (1960—1985).

1 — all together 2 — international tourists

Таблица 2

Участие на нощувките по месеци за лятното полугодие на 1980 и 1984 г. (в %)

Месеци	1980	1984
май	7,2	7,9
юни	13,7	14,1
юли	30,2	27,5
август	30,4	29,5
септември	13,7	14,8
октомври	4,8	6,1

Табл. 2: Процентно участие на нощувките по месеци за лятното полугодие на 1980 и 1984 години.

Tabl. 2: Percentage of the lodgings by months for the summer halfyear for 1980 and 1984.

Общо за това полугодие може да се каже, че регистрираните през началото на 80-те години високи резултати при броя на нощувките отдавна вече не се достигат. Броят на туристите обаче все още, макар и слабо, нараства. Трайният спад на нощувките през лятото се дължи главно на намаленото търсене от страна на туристите от ФРГ.

7. Положително явление в туризма на Австрия е увеличаването на значението на несезонните видове туризъм. Така напр. на лечебния и градския туризъм се падат общо около 1/4 от нощувките в страната. Но докато относителният дял на лечебния туризъм от години е постоянен, градският туризъм (чиито нощувки за периода от 1974 до 1985 г. непрекъснато нарастват — от 7,9 млн. на 10 млн.) придобива все по-голяма популярност.

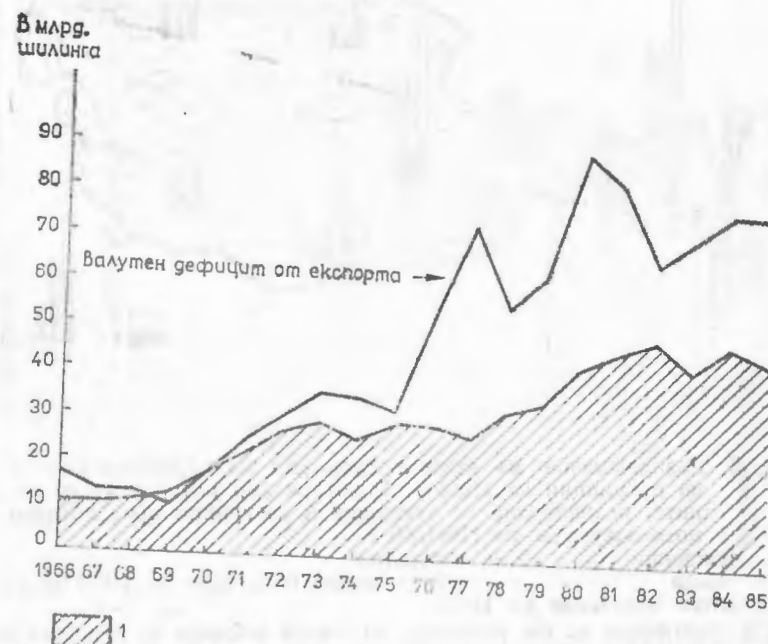
8. Легловата база на туризма показва тенденция на насищане. Темпът ѝ на растеж за периода от 1965 — 1975 г. е 38,5%, а за следващото десетилетие, от 1975 — 1985 г. — близо 4 пъти по-малък (10,5%). От 1983 г., когато са разкрити максимален брой легла (1 292 417), общият леглов капацитет на страната намалява (1985 г. — 1 279 481). Тази тенденция на спад е особено изразена при частните квартири, докато леглата в останалите предприятия, макар и слабо, се увеличават или стагнират. Това показва, че през последните години по-големите туристически предприятия укрепват своите позиции, докато дребните собственици (на частни квартири) все повече попадат под натиска на големите хотелиерски предприятия от по-ниска категория. В сред частните квартири единствено почивката в селски къщи показва положителна тенденция на развитие. А от всички средства за настаняване през последните години най-търсени са ваканционните жилища и къщи (с около 20% годишен прираст на нощувките).

Вследствие на това се наблюдават значителни изменения в структурата на легловия фонд на страната. Анализът на процентното разпределение на нощувките по средства за настаняване за 1974 и 1985 г. показва следните особености. На първо място изпъква значителното съкращаване на относителния дял на нощувките в частните квартири (от 30,7% на 19,0% за съответните години). За сметка на тях нараства дялът им в предприятията от хотелски тип (от 56,2% на 60,9%) и в останалите видове средства за подслон, като къмпинги, почивни домове на социалното осигуряване, санаториуми за възрастни и деца, детски и младежки лагери, туристически хижи и подслони, ваканционни жилища и къщи и др. (от 13,1% на 20,1%). Причини за това са главно намаляващата конкурентноспособност на дребните частни предприятия и стремежът към разнообразяване на туристическата оферта на страната.

Тенденцията към повишаване на изискванията на туристите (и особено на чуждестранните) по отношение на материално-техническата база на туризма се отразява в увеличаващия се относителен дял на нощувките в туристически предприятия от най-висока категория с 5 и 4 звезди — от 9,5% за 1974 г. на 16,2% за 1985 г., следвани от предприятията от средна категория с 3 звезди — от 14,6% на 20,7%. Същевременно дялът на нощувките в предприятията от ниска категория с 2 и 1 звезди намаляват — от 32,1% на 24,0%. В областта на вътрешния туризъм нараства ролята на предприятията от социален тип.

9. Туризмът в Австрия е важен стопански отрасъл, който оказва положително влияние върху икономиката на страната в няколко аспекта.

С валутните приходи от туризма държавата покрива значителна част от външнотърговския си валутен дефицит (вж. фиг. 4). От нея се вижда, че през последното десетилетие (след 1975 г.) дялът на валутните покрития от туризма е значително по-малък в сравнение с предишното десетилетие. Най-успешни в това отношение са 1970 г., когато имаме 100%-но покритие на външнотърговския валутен дефицит, и 1969 г., през която валутните постъпления от туризма дори надхвърлят дефицита на външната търговия. Причини за състоянието през последното десетилетие са както увеличеният експорт, така и нарастването на броя на австрийците, пътуващи за чужбина.

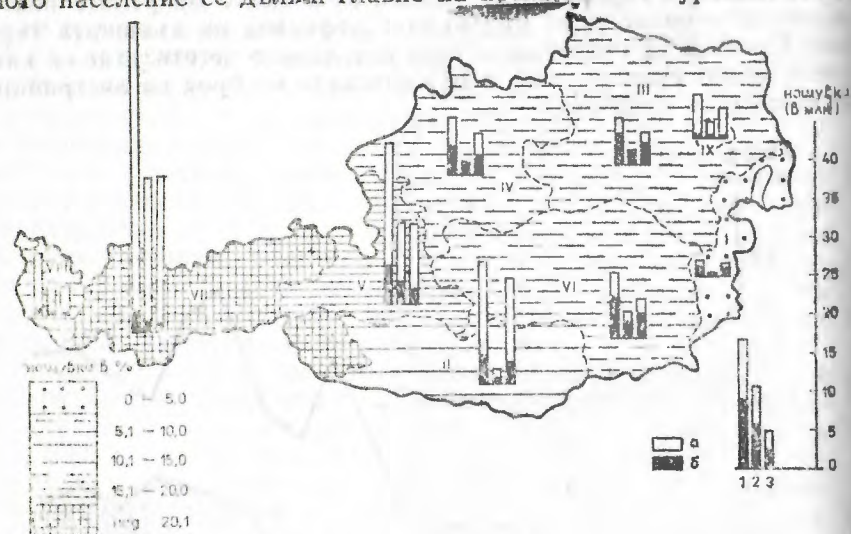
Фиг. 4: Покритие на външнотърговския валутен дефицит от туризма (1966 — 1985 г.).

1 — покритие на външнотърговския дефицит от валутните приходи от туризма
Fig. 4: Discharge of the export currency deficit by tourism (1966 — 1985).
1 — discharge of the export deficit by currency incomes from tourism

За периода от 1970 — 1985 г. броят на заетите в туризма се е повишил с 49% на 135 хил., докато за същото време част от работната сила в промишлеността е освободена.

Туризмът е фактор за пропорционалното социално-икономическо развитие на страната в териториален аспект. Той допринася за по-равномерното разпределение на доходите между силно раз-

витите промишлени райони и слабо развитите икономически, по-атрактивни за туризма области на страната. Анализът на териториалното разпределение на туристическите нощувки (вж. фиг. 5) и на туристическия интензитет — брой нощувки на 100 жители (вж. фиг. 6) — показва ясно доминиращото положение на западните провинции — Тирол, Залцбург, Форарлберг и Каринтия, в които другите отрасли на икономиката и особено промишлеността са по-слабо развити. Повишаването на жизненото равнище на тяхното население се дължи главно на приходите от туризма. В пла-

Фиг. 5: Разпределение на относителния дял на туристическите нощувки по провинции за 1985 г. Териториално разпределение на нощувките, реализирани от чужденци и австрийци през лятното и зимното полугодие на 1984/85 г.

а — чужденци б — австрийци
1 — общо 2 — зимно полугодие на 1984/85 година
3 — лятно полугодие на 1985

Fig. 5: Distribution of the percentage of tourist lodgings by countries for 1985. Territorial distribution of the lodgings made by international and Austrian tourists during the summer and winter half-year of 1984/85.

а — international tourists б — austrians
1 — all together 2 — winter half-year in 1984/85 3 — summer half-year in 1985

Провинциите на Австрия:

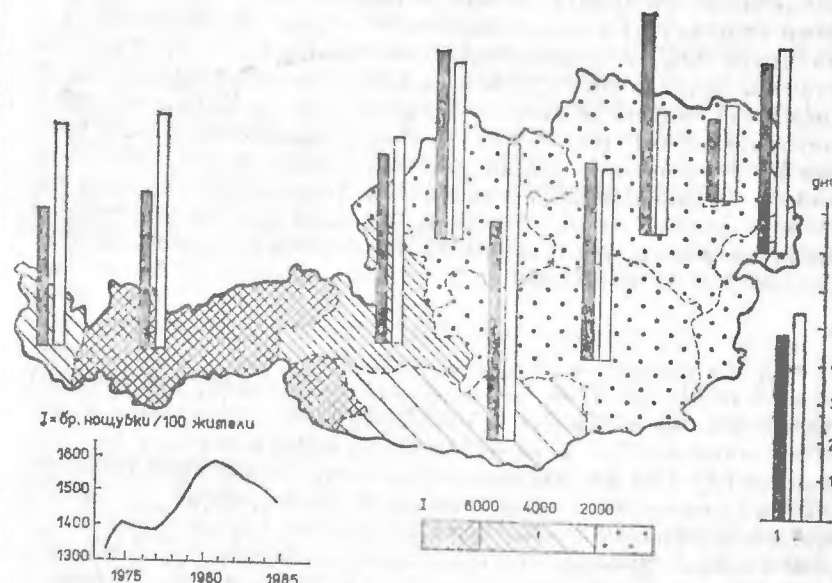
- I — Бургенланд
- II — Каринтия
- III — Долна Австрия
- IV — Горна Австрия
- V — Залцбург
- VI — Щирия
- VII — Тирол
- VIII — Форарлберг
- IX — Виена

Countries of Austria:

- I — Burgenland
- II — Kärnten
- III — Niederösterreich
- IV — Oberösterreich
- V — Salzburg
- VI — Steiermark
- VII — Tirol
- VIII — Vorarlberg
- IX — Wien

нските райони на Тирол и Форарлберг туризмът се явява като стабилизиращ демографски фактор, който предотвратява изселването (особено на младото население). В редица селскостопански райони на страната той е втори важен източник на приходи.

Ако разгледаме териториалното разпределение на международния туристически поток по провинции (вж. фиг. 5), ще видим, че чужденците предпочитат най-много западната част на страната (особено във връзка със зимния туризъм и ски-спортите). Това са провинциите Тирол, Форарлберг и Залцбург с относителен дял на чуждестранните нощувки съответно 93%, 90% и 75%. Следват Каринтия (за летен крайзереен рекреативен туризъм) и Виена (за конгресен, служебен, културен туризъм) със съответно 76% и 90%. Вътрешните туристически пътувания са характерни за източната половина на страната. Това намира отражение във валутните приходи на отделните провинции.

Фиг. 6: Туристически интензитет на провинциите в Австрия (1985 г.). Среден престой на туристите (в дни).

1 — туристически интензитет (брой нощувки на 100 жители)
1 — австрийци 2 — чужденци

Fig. 6: Tourist intensity of the countries in Austria (1985).

Average stay of the tourists (in days).
1 — tourist intensity (number of lodgings / 100 inhabitants).
1 — austrians 2 — international tourists

10. Анализът на туристическите нощувки, реализирани в провинциите през лятото и зимното полугодие, показва, че за 3-те западни провинции те са приблизително еднакви, което се дължи на прогресивното развитие на зимните видове туризъм през послед-

ните години. Същевременно проблемът за сезонността стои пред всички останали провинции, в които преобладава летния туризъм. Най-остър е той в Каринтия, където нощувките през лятното полугодие надвишават 6 — 7 пъти тези на зимното. Общо за страната се наблюдава силна концентрация на нощувките през двата летни месеца, коледната и великденската ваканция. Това се дължи в значителна степен на големия относителен дял на чужденците в туристическия поток на Австрия, при който сезонните колебания са по-изразени отколкото при вътрешния туризъм.

11. Друг основен проблем на туризма в Австрия е свързан с прекомерната му териториална концентрация. Това е проблемът за опазването на природната среда. Така например само в Тирол се реализират над 1/3 от туристическите нощувки, в трите западни провинции — 60,3%, а заедно с Каринтия около 74%. От фигура 1 се вижда, че от началото на 80-те години туристическият интензитет на страната леко спада. Това важи за всички провинции с изключение на Виена. Въпреки това в двете провинции с най-големи стойности на този показател — Тирол (66 нощувки/жител) и Залцбург (46 нощувки/жител), положението е критично. Трето място имат Форарлберг (25 нощувки/жител) и Каринтия (29 нощувки/жител), чиито интензитет е далеч над средния за страната (18 нощувки/жител). Най-остро стои проблемът в планинските територии на споменатите провинции, тъй като голяма част от туристическата дейност се осъществява там. Във връзка с непрекъснатото пренатоварване много ландшафтни единици са застрашени от деградация и разрушаване.

* * *

За решаването на греспоменатите проблеми и укрепването на позициите на Австрия на международния туристически пазар е необходимо да се вземат мерки в следните насоки:

В областта на маркетинговата политика: Традиционните пазари (ФРГ, Белгия, Нидерландия и Люксембург) да се обриват по-интензивно. Същевременно да се търсят нови пазари извън рамките на Европа в това отношение са перспективни всички останали страни. Другите континенти също предлагат интересни пазари. В тях обаче ще бъде уместно взаимодействието на австрийските туристически фирми с местните туроператори и въздушни линии. Перспективни са Северна Америка, Япония, Австралия, Южна Африка, Югоизточна Азия и някои латиноамерикански страни. Близкият изток, включително Израел.

В областта на инвестиционната политика: На държавно ниво да се стимулират главно най-развитите туристически селища, в които годишният брой на нощувките надвишава 100 хил. Броят на нощувките в Австрия е 240*, като в тях се осъществяват 75% от всички нощувки

* Общият брой на туристическите селища в Австрия е 1200.

щувки в страната. На ниво провинции да се стимулира развитието на по-малките туристически селища и въвеждането на нови селища в туристическия оборот.

Да не се стимулира строителството на нова база освен във важни от гледна точка на държавната политика области (гранични, по-изостанали икономически).

Пред строителството на нова база да се предпочитат възстановяването на старата, особено в центровете на туристическите селища. При ценните от архитектурна и културно-историческа гледна точка ансамбли да се вземат мерки за тяхното реставриране, по-нататъшно опазване и адаптиране за нуждите на туризма.

Както при строителството на новата, така и при възстановяването на старата база да се дава приоритет на новите, най-търсени видове средства за подслон. Във връзка с това нерентабилните и неатрактивни частни квартири, респ. хотели от по-ниска категория, могат да се преустроят във ваканционни жилища и къщи.

В областта на териториалната политика: С цел опазването на природната среда в областите с прекомерна концентрация на туризма да се спре по-нататъшното изграждане на туристическа материално-техническа база и инфраструктура в тях. Туристическите потоци да се пренасочват в райони с подобни условия, но по-слаба посещаемост. Да се търсят възможности за усвояване на територии с подходящи качества за търсените видове туристически дейности.

В областта на туристическата оферта: Да се обнови и обогати предлагането съобразно световните тенденции в туристическото търсене, като:

- нарастване на търсенето на организирани пътувания с предпочитание към т. н. туристически пакет от основни и допълнителни туристически услуги;
- повишаване ролята на цената на туристическия продукт при избора на целта и характера на пътуването;
- увеличаване на пътуванията на хората от третата възраст във връзка с прогнозираното застаряване на населението в Европа;
- прогресивно развитие на рекреационните и лечебните видове туризъм във връзка със засилващото се здравно самосъзнание у хората в Европа и Северна Америка;
- нарастващ интерес към зимните видове туризъм (ски-спускане, ски-бягане, ски-турове, зимни туристически походи и пр.);
- предпочитание към неурбанизирана обстановка в курортите и максимално ненарушена природна среда във връзка със засилващото се движение за защита на околната среда;
- увеличено търсене на ваканционни селища, жилища, селски къщи и т. н.;

В областта на рекламата:

- да се засили рекламната дейност на всички нива и места в страната;
- рекламата да се насочи към определени контингенти, като

се задълбочи обработката на определени групи от населението във връзка с гореспоменатите прогнози;

— да се засили присъствието на Австрия на най-важните пазари в Европа и отвъд океана, като се обединят усилията на външнотърговската реклама, културната пропаганда, националната туристическа компания, националната железопътна компания и други заинтересовани институции;

— да се активизира участието на Австрия в създадените напоследък наднационални работни дружества и организации за туристическа реклама, като: Дружеството за реклама на алпийски район, Европейската пътническа компания (рекламно дружество на 23 западноевропейски страни в САЩ и Япония) и Дружеството за реклама на дунавските страни.

ЛИТЕРАТУРА

1. Arnold, K. Fremdenverkehrsgeographie Österreich. Wien, 1979.
- *** 2. Der Fremdenverkehr im Jahre 1985, Oester. Stat. Zentralamt, 1986.
- *** 3. Fremdenverkehr in Zahlen. 21. Auflage, Bundesamt. der gewerblichen Wirtschaft, Wien, 1936.
4. Zolles, H. Aktuelle Fragen des österreichischen Fremdenverkehrs. West-ost-Journal № 5/6, Jahrgang 1932, Wien.

PROBLEMS AND TRENDS IN THE AUSTRIAN INTERNATIONAL TOURISM

Dochka Kazachka

SUMMARY

This paper throws light upon the specific features and problems of tourism in current stagnation of international tourism are examined as well as its position in Austria for 1960-1985 with special attention to the last five years. The causes of and negative trends. Steps to consolidate the position of Austria as a country of international tourism are suggested. The increasing role of marketing, advertising, state investment policy and the problems of pollution of the environment are being emphasized. The principal task facing the tourist offer in Austria is its further modernization, diversification and organization in line with the most progressive trends in the world tourism.